

VÄRLDEN OCH VI

Tidskrift om FN, demokrati och federalism

Världsfederationsrörelsens pågående projekt inklusive arbetet för ICC genom Koalitionen för ICC (CICC) behandlas i detta nummer av rörelsens ordförande Bill Pace.

FN är främst för de små och svaga nationerna men är i stor utsträckning i händerna på de stora och starka. Under tidigare år utgjorde Sovjetunionen den stora stöttestenen, för närvarande är det USA som med sin negativa attityd till ICC och till FN som helhet som utgör ett problem. Att Bush kört över senaten och själv utsett den FN-fientlige John Bolton till FN-ambassadör bådär inte gott. *JB*

Den 28 juli var det precis 100 år sedan Dag Hammarskjöld föddes. Som generalsekretare för FN under åren 1953 till 1961 kom han att betyda mycket för den organisationen.

Innehåll:	sid
Världsfederationsrörelsens projekt	2
Om utarmat uran	4
Nyheter som media glömde	6
Forum för en Världskonstitution	7
Säkerhetspolitiska organisationer	8
Dag Hammarskjöld om FN	10
Time-out för en EU-konstitution	11

Nummer 2-3

Årgång 57

2005

ISSN 0346-4881

Världsfederationsrörelsens pågående projekt

av William E Pace, övers. JB

Världsfederationsrörelsen WFM (World Federalist Movement) kom till 1947. Den utgör i dag paraplyorganisation för ett trettiotal stödjande nationella organisationer, i Sverige SVF (Sveriges Världsfederalister). WFM har huvudkontor i New York, nära FN-huset, och har sedan begynnelsen fungerat som påtryckningsgrupp på FN: s medlemsstater.

Organisationens långsiktiga mål är en demokratisk världsfederation, i första hand som en vidareutveckling av FN. Men vägen dit är lång och består av många steg. William (Bill) Pace, som är ordförande i WFM och sammankallande för CICC (Koalitionen för International Criminal Court), ger här en översikt över sådana "steg" som under 2005 står i fokus för WFM: s arbete.

WFM har f.ö. på nytt nominerats för Freds-nobelpriset just för sitt ledarskap för CICC.

WFM arbetar inte bara med enskilda organisationer och folkrörelser utan också med många länders regeringar. Vi är länkade till mer än 30 nationer i vårt program om **skyldighet att skydda** och till mer än 45 nationer i vårt program om **FN-reform och FN-demokratisering**. Vi är länkade till över 100 länder i vårt program om **internationell rätt och internationell lag**. Flera av dessa nationer bidrar ekonomiskt till vårt arbete.

“Skyldighet att skydda”

Genom detta projekt, som är inriktat på förebyggande av folkmord och etnisk rensning, söker WFM vitalisera det civila samhällets deltagande i denna internationella process. Vi bygger globala nätverk och kompanjonskap med sådana organisationer världen runt som stöder principen om **”skyldighet att skydda”**, dvs. att nationerna är skyldiga att skydda sina medborgare, och att det internationella samfundet har skyldighet att agera om nationerna misslyckas med detta.

FN-reform

WFM anser att internationell demokrati kräver legala och institutionella strukturer för att stötta ett lättillgängligt och ansvarigt system för demokratisk världsordning. WFM – som en ledande

internationell rörelse, och en av de få som har global världsordning på sitt program – tar följaktligen ställning för visionen av **”en rättvis världsordning genom ett starkare och mer demokratiskt FN”**. Vårt program om *Internationell Demokrati* söker fånga upp det intresse för frågan som *Panyarachun-rapporten om FN-reform* har skapat. Rapporten, och Kofi Annans bearbetning av den, *”In Greater Freedom”*, rekommenderar åtgärder för att försäkra gemensamma aktioner som svar på gemensamma säkerhetshot. Den skisserar också åtgärder för att stärka och reformera FN (inklusive Säkerhetsrådet och andra FN-organ). Under de kommande månaderna kommer WFM att ta itu med de frågor som rapporten tar upp, och att även uppmana och stödja frivilligorganisationer att intressera sig för dessa frågor. **Möjligheterna att applicera världsfederalismens principer och mål har aldrig varit större än nu.** Det gäller att på nytt definiera FN som ett öppet och förstärkt stöd för internationell fred och rättvisa.

I september 2005 kommer Generalförsamlingen att granska Millenniumdeklarationen. Redan tidigare kommer regeringarna att diskutera de rekommendationer till FN-reform som framlagts i tidigare rapporter. Förhoppningsvis kommer dessa förhandlingar att resultera i en deklaration som

statsöverhuvuden och regeringar kan anta vid toppmötet i september.

Med tanke på omfattningen av detta arbete har dessa mellanstatliga förhandlingar organiserats i fyra grupper. Dessa gruppmöten har pågått sedan april och meningen är att preliminära dokument som underlag för ytterligare förhandlingar skall föreligga i juni. Genomförandet av reformerna kommer under alla förhållanden att ta år.

WFM följer nära dessa förhandlingar.

Koalitionen för ICC (CCIC)

För tio år sedan, den 18 februari 1995, träffades en liten grupp av NGO: s mitt emot FN: s högkvarter i New York och startade en ideell kampanj för ett enda ändamål: att stödja skapandet av en rättvis, effektiv och oberoende *Internationell Brottmålsdomstol*. Ingen kunde ha förutsett hur extremt framgångsrik denna kampanj skulle visa sig bli. Stödet från många grupper – NGO-er, regeringar, internationella organisationer, journalister och enskilda – har förvandlat denna avlägsna dröm till en praktisk verklighet. Tio år senare är koalitionen och kampanjen starkare än någonsin, med tusentals medlemsorganisationer.

Koalitionen för ICC (Coalition for the International Criminal Court, CICC) vill inbjuda er att fira vårt tioårsjubileum och ber er att organisera aktiviteter och publikationer för att öka medvetandet om och stödet för ICC, och att se fram emot nästa tio år för att försäkra framgången för ICC – med andra ord att bestraffa dem som begår brott mot mänskligheten.

På endast tio år har Koalitionen växt till ett globalt och diversifierat nätverk av mer än tvåtusen organisationer som samarbetar med likasinnade regeringar i norr och söder för att realisera detta nya system för internationell rättskipning. Tre år efter det att Koalitionen startade deltog flera hundra NGO-er aktivt i den historiska diplomatkonferensen i Rom 1998. Efter konferensen startade Koalitionen och dess medlemmar en kampanj för att nå de 60 ratifikationer som behövdes för att aktivera Romstadgans beslut. Och

tack vare er alla – ”ICC-gemenskapen” – nåddes detta mål på endast fyra år när många trodde att det skulle behövas årtionden. Sedan den officiella starten av ICC år 2002 har Koalitionen och dess medlemsorganisationer över hela världen aktivt fortsatt att verka för en allmän acceptans av Romstadgan. Idag, augusti 2005, har 99 stater, dvs. mer än hälften av jordens länder, ratificerat Romstadgan.

Under de sista tio åren har vi alltså fått en institution, ICC, som kan hålla de individer ansvariga som begår folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. ICC håller nu på att utreda två fall och förväntas starta de första rannsakingarna senare under detta år, 2005. NGO-er ute på fältet har rapporterat att närvaron och påverkan av domstolen redan fungerar avskräckande för dem som planerar denna sorts brott.

Dock, den senare tidens händelser har visat att vårt tioårsjubileum inte bara ger anledning att glädjas åt vad som åstadkommits men också, och ännu viktigare, ger en anledning för oss att se framåt och inse vad som behöver göras för att förbättra Domstolens effektivitet. Med tanke på den starka opposition som hotar Domstolens arbete [Bill Pace tänker väl här främst på USA: s nuvarande regering; övers.anm.] så beror ICC: s framgång på det fortsatta stödet från hela ICC-gemenskapen: enskilda, folkrörelser, regeringar, internationella organisationer, den akademiska världen, media.

Vi har visat att vi kan arbeta tillsammans på ett konstruktivt sätt för att främja en värld baserad på lag och rättvisa. Låt oss göra framgångarna i det gångna årtiondet till en avspark för det nästa. Låt oss fortsätta vårt unika partnerskap för att propagera för en rättvis, effektiv och oberoende Internationell Brottmålsdomstol. Låt oss visa att vi är på väg in i en era av minskade – i stället för allt mer ökande – våldsamma konflikter och lidande. Vi ser fram mot att arbeta med er alla i detta betydelsefulla företag.

Utarmat uran – stormaktens massförstörelsevapen

av Anita Lilburn och Elise Rappe

En av USA: s värsta krigsförbrytelser mot Irak är den radioaktiva förgiftningen av landets jord, vatten och luft genom bruket av ammunition med utarmat uran, Depleted Uranium (DU). Ammunitionen användes för första gången 1991, under Gulfkriget, och har också använts i Afghanistan, på Balkan och i kriget mot Irak, bl.a. i storstäderna.

Naturligt uran är en radioaktiv och giftig tungmetall som används vid produktionen av kärnvapen och kärnkraft. DU är en restprodukt från den och är alltså ett människotillverkat ämne. Det finns inte i naturen.

Utarmat uran (*DU*) är en mycket tät och tung metall. I kontakt med luftens syre antänds den och därför är den mycket lämpad att användas i ammunition. Försvaret får materialet mycket billigt från kärnvapen- och kärnkraftindustrin.

Ammunition med *DU* har en oerhörd sprängkraft. Den används mot stridsfordon och bunkrar – den skär igenom pansar som en kniv genom smör och stålet smälter av den enorma hettan. En projektil kan gå genom tre stridsvagnar. När ammunitionen brinner förångas och frigörs uranet som sprids i luften som små små uranoxidpartiklar. Partiklarna kan färdas mycket långt med vindarna. De lägger sig på marken som ett fint stoft, tränger ner i jorden och i grundvattnet.

Halveringstiden för *DU*, dvs. den tid det tar för uranet att bli hälften så radioaktivt, är 4,5 miljarder år.

DU har en dubbel toxisk effekt, dels en kemisk, dels en som beror på dess radioaktiva strålning.

Det är inte den yttre strålningen som är den största faran. *DU* måste inandas eller på annat sätt komma in i kroppen för att bli farligt. När de mikroskopiskt små uranoxidpartiklarna inandas tränger de djupt ned i lungorna och kan stanna där livet ut. De utsänder strålning till omkringliggande celler.

Partiklarna kan också lagras i skelett, lymfkörtlar, lever, njurar och andra organ och vävnader. De kan passera in i hjärnan, testiklarna och äggstock-

arna och via moderkakan in i fostret. Typiska effekter är neurologiska störningar, immunförsvarsrubbingar, njursvikt, förändringar i tarmfunktionen och urinvägarna, eksem, nedsatt andningskapacitet och genmutationer.

I de områden där *DU*-ammunition använts har förekomsten av olika former av cancer och fosterskador ökat dramatiskt bland civilbefolkningen, i vissa områden upp till tolv gånger. I södra och mellersta Irak, som bombades 1991, har civila drabbats särskilt hårt.

Barn i Basraområdet har efter 1991 fötts med fruktansvärda och ytterst ovanliga missbildningar: t ex med s.k. cyklopöga (ett enda öga mitt i pannan), djup gomspalt, utan armar och ben, t.o.m. utan huvud. Frekvensen av fosterskador har ökat nio gånger.

Civilbefolkningen, som oftast inte vet om faran med *DU*, kan inte undvika att komma i kontakt med det giftiga dammet. Bara genom att gå på marken river de upp det. Barn leker i utbrända stridsvagnar och med radioaktivt splitter från *DU*-missilerna. Under invasionen 2003 användes ammunition med *DU* också inne i städerna. Gatuförsäljare säljer ibland frukt och grönsaker alldeles bredvid dessa radioaktiva giftiga vrak, barn och vuxna samlar metallskrot från dem för att sälja. Ingenting görs för att informera befolkningen om faran, än mindre skydda dem.

Även amerikanska och brittiska soldater som deltog i kriget mot Irak 1991 har fått en rad olika sjukdomar, det s.k. Gulfkrigssyndromet. Av de ca 700 000 amerikanska soldater som deltog i Gulfkriget 1991 har omkring 225 000 insjuknat i någon eller flera av dessa sjukdomar. De flesta har fått någon form av invaliditetspension. Ca 13 000 har dött.

Pentagon beställde före kriget en forskningsrapport om *DU*. Denna rapport varnar för dess negativa hälsoeffekter. UNEP (United Nations Environmental Programme) har i en informationsfolder också varnat för farorna och givit instruktioner om skyddsåtgärder. Trots detta förnekar Pentagon systematiskt att *DU* skulle kunna orsaka sjukdomar precis som de förnekar att Agent Orange orsakat och orsakar svåra sjukdomar i Vietnam. Orsaken till förnekandet av *DU*: s hälsovådlighet är att militären anser att de behöver detta billiga och effektiva vapen. I mars 1991, när f d majoren i USA: s armé Doug Rokke befann sig i Saudiarabien på ett saneringsuppdrag, fick han följande memorandum från en överste Zenceki:

”DU-projektiler har visat sig vara effektiva under det nyss avslutade kriget. Vi bör därför försäkra oss om deras framtida existens tills vi har utvecklat något som är bättre. Om vi inte kan det kommer vi möjligen att förlora värdefull stridsammunition. Vi anser att man bör tänka på denna känsliga fråga när man skriver handlingsrapporter.”

Om användandet av ett vapen strider mot följande principer strider det också mot folkrätten

- 1) *Effekterna av vapnet måste begränsas till själva slagfältet*
- 2) *Vapnet får inte fortsätta att döda och skada när kriget är över.*
- 3) *Vapnet får inte orsaka långvariga och utbredda miljöskador*

Användandet av *DU*-ammunition bryter mot alla dessa principer.

Reglerna finns fastslagna i olika konventioner och internationella avtal:

- Haag-konventionen 1899 och 1907
- Genève-protokollet 1925
- Genève-konventionen, 1949, artikel 23
- Nürnberg-lagarna 1945

FN: s Kommission för Mänskliga Rättigheter antog 1996 en resolution som bannlyser *DU*, kärnvapen, kemiska och biologiska vapen, klusterbomber etc. EU-parlamentet har med mycket stor majoritet röstat för ett omedelbart stopp för *DU*-vapen. Ändå använder USA och Storbritannien dessa vapen som förgiftar människor, djur och miljö för all framtid.

2004 hölls i Stockholm en internationell konferens om *DU*. Ett uppföljningsmöte kommer att ske 16-17 november 2005 på Riksdagshuset i Stockholm

Mer om konferensen finns på www.uraniumconference.org. Där kommer också mer information om uppföljningsmötet att läggas in.

IPS-notis (1)

New York, 050725 (IPS) - Iraks regering kan komma att slopa de grundläggande rättigheter som landets kvinnor uppnått genom enträgen kamp.

I en vädjan till FN skriver organisationen Irakiska kvinnors rörelse att man är djupt oroade över det förslag till ny konstitution som lagts fram av en kommitté. Enligt förslaget ska den irakiska övergångsregeringen erkänna att män och kvinnor har samma rättigheter inom alla områden - men bara så länge det inte står i strid med sharialagarna. Om förslaget genomdrivs skulle detta innebära att kvinnors rättigheter begränsas i frågor som har att göra med äktenskap, skilsmässa och arvsrätt. Flera av de viktigaste rättigheter som fanns med i landets tillfälliga konstitution kan också komma att lyftas bort i den nya konstitutionen, om kommittén får som den vill.

Nyheter som världspresen glömde

av Thalif Deen, IPS (maj 2005)

Tarzie Vittachi, tidigare biträdande chef för Unicef, berättade en gång om hur en afrikansk politiker kom till honom för att få råd om hur man skulle få medierna i väst att intressera sig för frågor som var av stor vikt för Afrika. "Min premiärminister kommer att inför FN: s generalförsamling tala om sociala och ekonomiska frågor som är avgörande för Afrikas överlevnad. Hur ska jag göra för att få New York Times att skriva om det?", hade mannen frågat Vittachi.

- "Skjut honom och du kommer att få en förstasidesnyhet", svarade Vittachi, som var en legendarisk nyhetsredaktör i sitt hemland Sri Lanka.

Vittachi, som numera är avliden, hade länge kritiserat de västerländska medierna för att alltför sällan rapportera om de problem som plågar två tredjedelar av FN: s 191 medlemsländer. Frågor som fattigdom, mödradödlighet och sjukdomar bedömdes enligt Vittachi inte vara tillräckligt "sexiga" för de flesta redaktioner.

Shashi Tharoor, chef för FN: s informationsavdelning, lade på tisdagen fram FN: s årliga lista över tio av de mest underrapporterade händelserna i världen under förra året. Listade finns en rad berättelser som "världen borde fått veta mer om", men som antingen ignorerades eller fick för lite utrymme av de stora nyhetsmedierna.

Bland dessa tog Tharoor upp utvecklingen mot fred i Somalia, den humanitära krisen i norra Uganda och avvapningen av tidigare soldater i Sierra Leone. Andra frågor som fått litet utrymme är svårigheterna för småbönder i Kamerun och andra fattiga länder att få skäligt betalt för sina produkter, och kampen i Grenada för att återhämta sig efter orkanen Ivan.

Läs mer på: www.un.org/events/tenstories/

Det fortsatta våldet mot kvinnor och satsningar på utvecklingsarbete istället för krigsåtgärder i kampen mot narkotikan är andra frågor som Tharoor menar fått för lite uppmärksamhet.

Tharoor säger till IPS att det finns ett antal orsaker till varför vissa skeenden sällan blir uppmärksammade.

- En är att redaktörerna anser att de inte säljer, en annan att händelserna anses vara fjärran från läsarnas eller tittarnas intressen. Den tredje orsaken är enligt Tharoor att händelserna inte betraktas som riktiga nyheter.

- Vårt motargument är att publiken blir intresserad om det berättas om situationerna på ett sätt som visar att de är relevanta, säger Tharoor. Om inte vissa nödsituationer hamnar i medierna finns det en risk för att dessa händelser inte existerar för de personer i regeringarna som avgör hur biståndspengarna ska fördelas, påpekar Tharoor.

FN: s lista över tio underrapporterade händelser 2005

Somalia: steg på vägen till bräcklig fred i splittrat land

Afrika: tragiska brister i kvinnors sjukvård

Norra Uganda: en kris som kräver uthålligt fokus

Sierra Leone: Säkra svår vunnen fred

Överallt: nya institutioner arbetar för mänskliga rättigheter

Cameron: utsatta jordbrukare

Grenada: kämpar att återhämta sig efter orkan-katastrof

Överallt: våld mot kvinnor

Ett alternativ: tygla illegala droger genom utveckling

Miljö och hälsa: dålig miljö sprider infektionssjukdomar

Forum för en Världskonstitution

av Vicky Rossi, övers JB.

James T Ranney (JR), ordförande i en lokalgrupp av "Citizens for Global Solutions" med stark anknytning till världsfederationsrörelsen, är initiativtagare till ett *Forum för en Världskonstitution* som skall hållas i Philadelphia nästa höst. Här ett utdrag ur en intervju av Vicky Rossi (VR) från Transnational Foundation for Peace and Future Research (TFF).

VR: Du planerar att hålla ett **Forum för en Världskonstitution** 14-17 september 2006 i Philadelphia för att gå igenom alla problem [som vi talar om här]. Kan du i korthet beskriva hur denna konferens kommer att drivas, vilka som kommer att inbjudas och vad du förväntar dig kommer att bli resultatet?

JR: Jag tror det är viktigt att säga från början att vi inte försöker åstadkomma ett "slutdokument". Det har redan framlagts dussintals utkast till en Världskonstitution och dom har inte resulterat i någonting. Vår avsikt är istället för det första att utbilda oss själva genom att möta ansikte mot ansikte högt kvalificerade talare och organisera djuplodande analys-sessioner; och för det andra att öka allmänhetens medvetande om begreppet världskonstitution genom den publicitet som skapas av deltagandet i denna konferens av välkända personer.

VR: Utöver formell utbildning och avhållandet av detta **Forum för en Världskonstitution** ser du några andra förstaplansspelare i denna process

att öka allmänhetens medvetande om världsfederalism?

JR: Vår målsättning innebär att vi samarbetar och bildar nätverk med andra fredsgrupper. För närvarande har vi starkt samband med Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (WILPF), FN-förbundens sammanslutning WFUNA, och Global Education Motivators, men vi hoppas att i framtiden få stärka våra länkar med många andra sådana fredsorganisationer.

VR: Vad är din definition av världsfederalism?

JR: Jag har inte en "vetenskaplig" definition, men dess mål är att ersätta våld med lag som ett sätt att lösa internationella konflikter. Som jag ser det skulle därmed separata nationella militärstyrkor bli obehövliga, fast varje land skulle behålla sin egen polisstyrka för att vidmakthålla intern lag och ordning. "Global Action to Prevent War" har ett bra förslag i den riktningen (se www.globalactionpw.org). Där används inte termen 'världsfederalism', men innebörden är densamma.

För mer information om *Forum för en Världskonstitution* kontakta James T. Ranney, 1018 West Cliveden Street, Philadelphia, PA 19119, USA.
Tel: 00-1-215-849-9165, email ranney@att.net
www.globalconstitutionforum.org

Anm.: ett planeringsmöte för denna konferens hålls i höst, 17 september 2005. ■

För intervjun i sin helhet se www.transnational.org/forum/meet/2005/Rossi-InterviewRanney.html

Säkerhetspolitiska organisationer

Källa: www.totalforsvaret.se

Att verka för avspänning, nedrustning, samarbete och demokratisk utveckling är en viktig del i Sveriges säkerhetspolitik. För att kunna göra detta samarbetar Sverige med andra stater inom ett antal internationella organisationer.

EU, Europeiska unionen

EU kom till 1992, och Sverige blev medlem där i januari 1995. Erfarenheterna från bland annat Balkan har fått många att inse att EU måste ha en väl fungerande gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Därför har EU påbörjat arbetet med att bygga upp en militär och civil krishanteringsstyrka. Tanken är inte att skapa en självständig europeisk armé, men att ge EU förmåga och resurser som kan sättas in vid olika former av kriser och konflikter. Nästan alla EU-länder är även medlemmar i NATO. Därför är somliga i Sverige kritiska till EU: s militära samarbete, eftersom de befärrar att Sverige skulle kunna dras in i NATO. Ett annat argument mot EU: s krishanteringsstyrka är att den kan användas i fall där FN inte kan enas. Många i Sverige anser att det måste finnas ett FN-beslut innan vi kan sända svenska militära styrkor för att bevaka eller tvinga fram fred i ett annat land. Andra anser att man måste kunna agera även när FN: s säkerhetsråd är oense.

EUs gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik

KUSP - kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik - är den avdelning som har hand om EU: s utrikes- och säkerhetspolitik. Tidigare Natochefen Javier Solan är chef över KUSP och har titeln Hög representant. KUSP leder det "militära och civila samarbetet för humanitära uppdrag, evakueringsuppdrag och fredsbevarande uppdrag, insatser av stridskrafter för krishantering, inklusive uppdrag för att återupprätta freden". Syftet är att "förse unionen med en förmåga till självständig handling vid hantering av internationella kriser". Allt enligt EU själv. KUSP har även en egen militär stab.

EU, genom KUSP, ska kunna ta hand om de så kallade Petersbergsuppgifterna: "humanitära insat-

ser och räddningsinsatser, fredsbevarande insatser och insatser med stridskrafter vid krishantering inklusive fredsskapande åtgärder".

NATO (North Atlantic Treaty Organization)

NATO bildades 1949. Medlemmar är Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Island, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Turkiet, Tyskland, USA och Kanada samt Polen, Ungern och Tjeckien. De tre sistnämnda blev medlemmar i samband med NATO: s 50-årsdag den 4 april 1999. Frankrike deltar inte i alliansens militära samarbete. Organisationen var ursprungligen en renodlad försvarsallians med ömsesidiga försvars- och säkerhetsgarantier mellan medlemmarna. Bland annat finns tydligt angivet att angrepp på någon av medlemsländerna skall betraktas som ett angrepp på hela alliansen. När Turkiet hävdade att man riskerade anfall från Irak i samband med Irakkriget och därför ville ha NATO-trupper i landet skapade det en stor kontrovers inom NATO. Bland annat vägrade Frankrike och Belgien gå med på att militär skickades till Turkiet.

Efter kalla krigets slut har NATO: s roll som säkerhetsbyggande organisation förändrats. Till de nya uppgifterna hör att främja säkerhet och stabilitet i Central- och Östeuropa, samt att medverka i internationell krishantering. NATO har även en utvecklad dialog och ett omfattande militärt samarbete med Ryssland.

Sverige deltog med militära förband i bland annat den fredsfrämjande missionen KFOR i Kosovo. Sverige samverkar också med NATO som partnerland i det Euro-atlantiska partnerskapsrådet (EAPR) och Partnerskap för fred (PFF).

PFF, Partnerskap för fred

Sverige deltar i PFF sedan sommaren 1994. PFF är ett praktiskt samarbetsprogram mellan NATO och intresserade OSS-stater (före detta delstater i Sovjetunionen). Grundläggande för PFF är att varje enskild stat bestämmer inom vilka områden och på vilket sätt man är beredd att samarbeta. Syftet med PFF-samarbetet är att öka förmågan att delta i internationella fredsfrämjande insatser, förbättra räddningstjänsten, effektivisera civilt försvar och beredskapsplanering, samt att främja den demokratiska kontrollen av försvarssektorn. Sverige har, liksom Finland och Österrike, klart deklarerat att vi deltar i PFF-samarbetet på alliansfri grund.

Följande länder deltar i samarbetet: Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Belgien, Bulgarien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Georgien, Grekland, Irland, Island, Italien, Kanada, Kazakstan, Kirgistan, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Moldova, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Ryssland, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tadzjikistan, Tjeckien, Turkiet, Turkmenistan, Tyskland, Ukraina, Ungern, USA, Uzbekistan, Vitryssland och Österrike.

EAPR (Euroatlantiska partnerskapsrådet)

EAPR Bildades sommaren 1997 av samtliga PFF-länder för samarbetet mellan NATO: s medlemmar och de länder som deltar i PFF. Syftet är att

utöka det militära och politiska samarbetet mellan PFF-länder och NATO.

OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa)

OSSE bildades 1994 som en vidareutveckling av ESK, den europeiska säkerhetskonferensen. ESK bildades i sin tur 1974 och hade som mål att bygga en bro mellan östra och västra Europa. Sverige deltar i OSSE-samarbetet. OSSE är en regional samarbetsorganisation i militära och säkerhetspolitiska frågor som deltar som observatör i FN: s generalförsamling. 1994 antog OSSE en uppförandekod som reglerar militärens roll i demokratiska samhällen. Dessutom beslöt man att utbyta information om staternas militära styrkor, inklusive sjöstridskrafter och utlandsstationerade styrkor.

OSSE arbetar även med konflikthantering, mänskliga rättigheter och har beslutat att organisationen skall kunna genomföra fredsbevarande operationer i Europa.

Bl.a.sände OSSE valobservatörer till Ukraina valet i slutet av 2004 och bidrog till att valfusket avslöjades.

Alla Europas stater samt USA, Kanada och de forna Sovjetrepublikerna är representerade i OSSE - totalt 55 länder. OSSE är ett viktigt forum för den europeiska säkerhetsdialogen och för Rysslands fortsatta integration i Europa.

IPS-notis (2)

New York, 050730 (IPS) - FN:s säkerhetsråd har efter långa förhandlingar beslutat om en serie åtgärder för att skydda barn i konfliktsituationer. Men några sanktioner kommer inte att riktas mot de medlemsländer och rebellerörelser som rekryterar barnsoldater.

En av åtgärderna är att barns situation i krigszoner kommer att bevakas noggrannare av FN. Human Rights Watch välkomnar resolutionen men är samtidigt besvikna över att säkerhetsrådet inte infört riktade åtgärder som förbud för vapenförsäljning till länder som är kända för att ha barnsoldater. Ett av de förslag som tidigare diskuterats i säkerhetsrådet var att införa reseförbud för de politiska ledare och rebelledare som utnyttjar barnsoldater, samt införandet av vapenembargon. Men i den resolution som antogs i förra veckan finns inte införandet av sanktioner med.

Dag Hammarskjöld om FN

Dag Hammarskjöld föddes för 100 år sedan, den 29 juli 1905. Som generalsekreterare för FN under åren 1953-1961 betydde han mycket för organisationen; han definierade i många stycken vad den stod för. Han trodde starkt på en världsfederation i form av ett FN med stark lagstiftande och verkställande kapacitet. Han stod också upp för de små och svaga länder som han menade bäst behövde FN. Här utdrag ur två av hans tal, som är aktuella även i dag.

1954

Ur ett tal i Columbia University 1954:

”Vi hör också talas om ömsesidiga beroenden som gör världen till en, antingen vi vill det eller inte. I denna nya situation skulle många önska en världsregering. Vi må sympatisera med deras idealism men man undviker huvudproblemet med denna form av konstitutionell magi. Mängden av skiljda nationer och styrelsesätt gör det omöjligt att etablera en världsregering medan å andra sidan vårt ömsesidiga beroende kräver en världsorganisation. Vår kunskap om det förgångna uppmanar oss därför till en medelväg där vi långsamt men säkert nalkas en sådan organisation av världen som är det enda alternativet till självförintelse”.

(Dag Hammarskjöld - Visionary for the Future of Humanity", Stephan Mogle-Stadel, Novalis Press, Cape Town, July 2002, p.144.)

1960

För fyrtiofem år sedan, då FN bara hade femton år på nacken, uppstod i FN: s generalförsamling en konflikt som gjorde detta mycket tydligt. I oktober 1960 riktade nämligen Nikita Chrusjtjev, som vid den tiden var Sovjets regeringschef, en våldsam kritik mot FN: s generalsekreterare Dag Hammarskjöld. I flera hätska tal i Generalförsamlingen uppmanade han honom att avgå.

Men Dag Hammarskjöld blev honom inte svaret skyldig. I ett mycket uppmärksammat och dramatiskt tal tillbakavisade han Chrusjtjevs anklagelser och framhöll hur betydelsefullt för fred och säkerhet det var att FN bibehölls som en effektiv organisation. Han avslutade sitt tal med orden:

”. . . Jag har ett ansvar gentemot alla de medlemsstater för vilka organisationen är av avgörande betydelse, ett ansvar som har försteget framför alla andra hänsyn.

Det är inte Sovjetunionen eller för den delen någon av de andra stormakterna som behöver FN för sitt skydd; det är alla de andra. I den meningen är organisationen framför allt deras organisation, och jag är djupt övertygad om den klokhets varmed de kommer att kunna använda den och vägleda den. Jag kommer att stanna på min post min ämbetsstid ut som organisationens tjänare i alla dessa andra nationers intresse, så länge de önskar att jag skall göra detta. I detta sammanhang talade Sovjetunionens representant om mod. Det är mycket lätt att avgå; det är inte så lätt att stanna kvar. Det är mycket lätt att böja sig för en stormakts önskan. Det är en annan sak att göra motstånd. Som alla medlemmar av denna församling väl vet, har jag gjort detta tidigare vid många tillfällen och i många riktningar. Om detta önskas av de nationer som i organisationen ser sitt bästa skydd i dagens värld, skall jag nu göra det på nytt. ”

Generalförsamlingen (med undantag av Sovjetunionen) hälsade hans anförande med applåder som pågick i flera minuter.

Time-out för en EU-konstitution

av Jan Bellander

Frankrike och Nederländerna har förkastat förslaget till EU-konstitution. Men vad innehåller denna?

En svaghet med EU är att organisationen aldrig haft någon konstitution, bara en mängd olika fördrag. 2001 började det s.k. Framtidskonventet att arbeta fram ett förslag till konstitution. Förslaget framlades i juni 2003 och principgodkändes vid en regeringskonferens 2004. Medlemsländerna skall 2005-2006 godkänna förslaget – somliga länder ordnar för ändamålet folkomröstningar, andra låter riksdagen / parlamentet ta ställning.

Samtliga 25 medlemsländer måste godkänna förslaget för att det skall få "laga kraft". Frankrike och Nederländerna har dock i folkomröstning förkastat förslaget, vilket torde betyda att EU kommer att fortsätta som förut, utan konstitution och med arbetet baserat på en mängd olika fördrag.

Kommentarerna till att konstitutionsförslaget förkastats har varit många. Somliga menar att NEJ är att

tolka mer som en allmän demonstration mot "Bryssel" än som ett nej till konstitutionsförslaget.

För Europafederalister, och för världsfederalister, manar spelet om EU-konstitutionen till eftertanke. Svårt redan att "smälta samman" europeiska länder - svårare ändå att "smälta samman" hela världen.

Men samtidigt måste sägas att EU är långt ifrån en federation. Den folkliga förankringen är dålig ("EU: s medlemmar är demokratier, men EU är inte demokratiskt"), och verksamheten utgör en centralbyråkrati för långtgående detaljregleringar och har föga av intresse för övergripande "federala" spörsmål.

Kommer då så småningom ett nytt förslag till EU-konstitution? Den som lever får se.

Vad innehåller, i all korthet, detta förslag till EU-konstitution (som många nu anser "död")?

Fackliga rättigheter: facklig föreningsfrihet, rätt att ingå kollektivavtal samt strejkrätt finns inskrivet i den del av konstitutionen som kallas rättighetsstadgan.

Internationella avtal: i dag fungerar EU som juridisk person enbart på områden som rör den "första pelaren", det vill säga inre marknaden. Konstitutionen gör att EU, i likhet med stater, blir en juridisk person med befogenhet att ingå internationella avtal som blir bindande för medlemsstaterna.

Invandring: i dag tillhör migrationspolitiken EU: s mellanstatliga "tredje pelare" och varje land kan alltså lägga in veto. Med konstitutionen kan beslut som är bindande för länderna fattas med kvalificerad majoritet. Konstitutionstexten skriver: "unionen skall fastställa en gemensam invandringspolitik i syfte att i alla lägen garantera en effektiv förvaltning av migrationsströmmarna, en rättvis behandling av medborgare i tredje land som är lagligen bosatta i medlemsstaterna samt förebyggande av och förstärkt bekämpning av olaglig invandring och människohandel".

Medborgarskap: även fortsättningsvis blir man unionsmedborgare indirekt, genom att beviljas nationellt medborgarskap i enlighet med varje lands aktuella regler. EU kommer alltså inte att ha hand om medborgarskapsfrågor.

Motto: europeiska unionens motto ska vara "förenade i mångfalden".

Mänskliga rättigheter: EU ansluter sig till europakonventionen om mänskliga rättigheter, samtidigt som en rad

"grundläggande rättigheter" fastslås i konstitutionen. Viss tonvikt läggs på barns rättigheter.

President: europeiska rådet, det främst rådgivande organ av stats- och regeringschefer vars möten är kända som EU-toppmöten, får en särskild ordförandepost. Denne blir "EU: s president", men med symbolisk makt, och utses på två och ett halvt års tid.

Religion: tidigare förslag om att nämna "Europas kristna rötter" i konstitutionen har varit extremt omdebatterat. I det slutgiltiga förslaget är referenserna till kristendomen bortplockade.

Socialpolitik: unionen "skall vidta åtgärder" för att samordna sysselsättningspolitiken och "får ta initiativ" för sannordning av socialpolitik.

Utrikesminister: EU får en utrikesminister, med dubbel funktion av ordförande för externa rådet och vice ordförande i kommissionen.

Utträde: med konstitutionen blir det formellt möjligt för en stat att lämna EU. En punkt fastslår hur utträde ska gå till och att medlemskapet är frivilligt.

Öppenhet: en offentlighetsprincip skrivs in i konstitutionen. Där anges att handlingar från EU: s institutioner ska vara offentliga, med några undantag. För ministerrådet och europaparlamentet gäller offentligheten den debatt och de beslut som direkt rör lagstiftning.

Källa: Arbetaren 44/04

Avs.:
Sveriges Världsfederalister
c/o Bellander, Kärrgränd 36
162 46 VÄLLINGBY

FÖRENINGSBREV

VÄRLDEN OCH VI nr 2-3 2005

Påminnelse om den nya webadressen för SVF

Vår gamla webadress
www.fn-kampanj.org/svf har ändrats.

Vår nya adress är **hem.passagen.se/svf** .

Använder man den gamla adressen kopplas man inte längre automatiskt om, utan nu gäller det att man använder den nya adressen, alltså **hem.passagen.se/svf**

Det händer att våra läsare skickar insändare, kommentarer eller artiklar för publicering i "Världen och Vi". Eller att läsare ger uppslag eller kommer med annan information – t.ex. i form av weblänkar – som kan "bakas in" i tidningens innehåll. Allt av värde för vårt ämnesområde "FN, demokrati och federalism" – mottages med tacksamhet !

Världen och Vi (VoV) är en kulturtidskrift som vill diskutera

- ◆ förutsättningarna för en global demokratisk rättsordning
- ◆ reformering och stärkande av Förenta Nationerna
- ◆ federalism på lokal, regional och global nivå

Världen och Vi utkommer med fyra nummer per år.
Web-adress: **hem.passagen.se/svf/vov.htm**

Ansvarig utgivare:
Bengt Lindqvist

Redaktionskommitté:
= Jan Bellander -- tel / fax (08) 795-6004,
Kärrgränd 36, 162 46 Vällingby
e-post: **jan.bellander@telia.com**
= Karl af Geijerstam
e-post: **karlafg@yahoo.com**

VoV skickas till alla medlemmar i Sveriges Världsfederalister (SVF), se rutan till höger. Man kan också prenumerera: helår 100:- kr, (lösnummer 25:- kr)

Utgiven av Sveriges Världsfederalister (SVF)
c/o Karl af Geijerstam, Trädgårdsvägen 18
468 32 VARGÖN

postgiro 5 55 50-8

Föreningen Sveriges Världsfederalister (SVF) är den svenska organisationen i World Federalist Movement (WFM).

WFM är en internationell rörelse som sedan 1947 har verkat för reformering och demokratisering av Förenta Nationerna, och för en starkare global rättsordning. WFM, som har konsultativ status i ECOSOC (FN:s ekonomiska och sociala råd), verkar inom olika globala samhällsfrågor, så som folkrätt, nedrustning, miljö, mänskliga rättigheter och utveckling.

SVF vill också väcka diskussion om federalism och om dess betydelse för fred och utveckling – lokalt, regionalt, och på lång sikt i en federation av alla världens stater, en **demokratisk världsfederation**.

SVF är medlem i Svenska FN-förbundet.

SVF söker med olika projekt bidra till debatten om lösningar på världsomspännande problem samt FN:s reformering. Vi vänder oss till alla er som har intresse för globala frågor.

Web-adress: **hem.passagen.se/svf/**

Medlemsavgift/ år:

helbetalande: 200:- kr

nya medlemmar (första året), samt medlemmar under 26 år: 100:- kr

postgiro 5 55 50-8